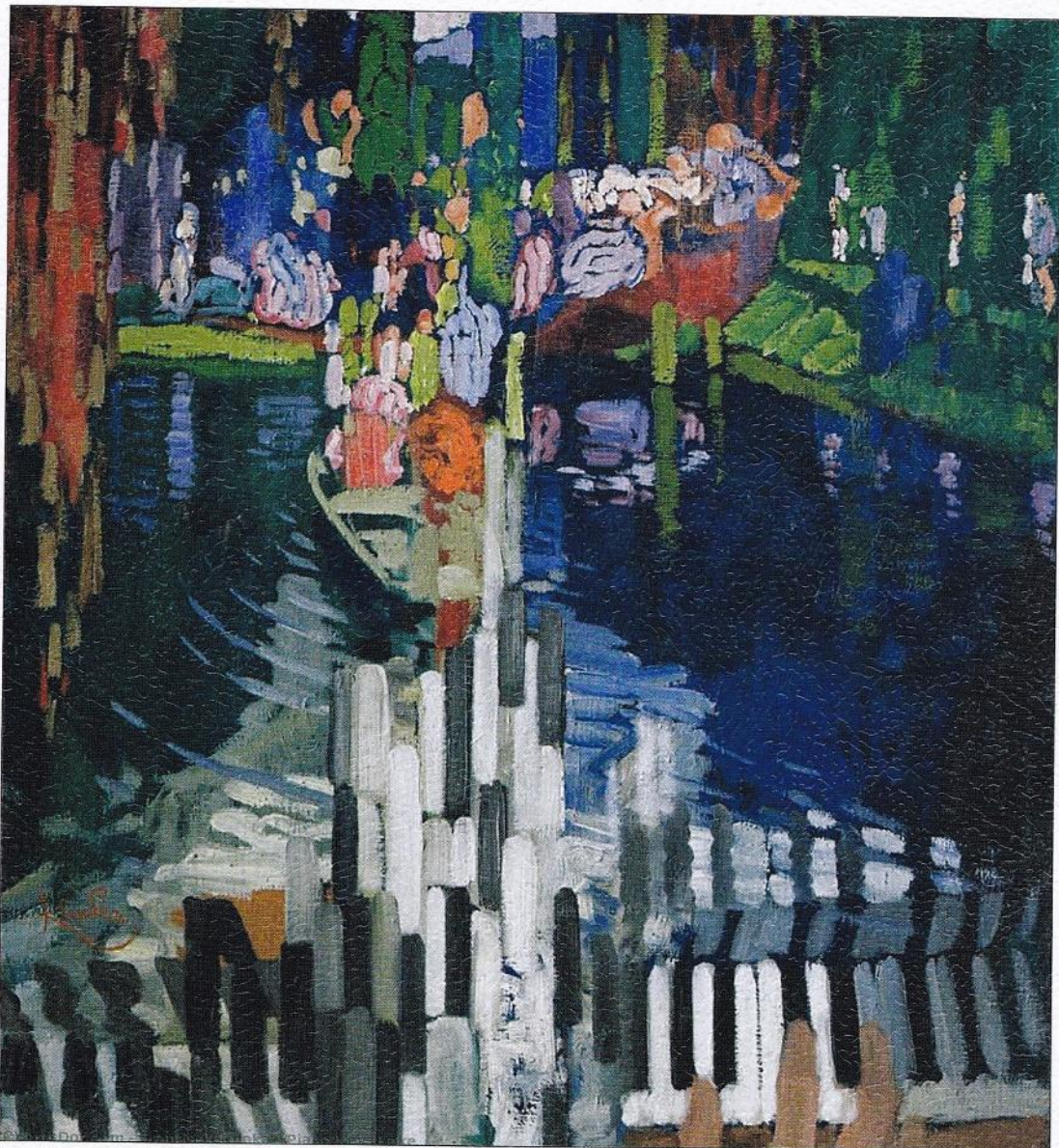

اجرای فراتر از نُت‌ها

راهنمای پیانیست‌ها در تفسیر موسیقی

دبورا رمبو سین

ترجمه‌ی
اشکان غضنفریان

مؤسسه‌ی فرهنگی - هنری ماهور

تهران، خیابان حقوقی، شماره‌ی ۴۲، طبقه‌ی همکف

کدپستی ۱۶۱۱۹۷۵۵۱۶

تلفن: ۷۷۵۰۲۴۰۰ فکس: ۷۷۵۰۶۵۵۳

www.mahoor.com

info@mahoor.com

اجرای فراتر از نت‌ها

راهنمای پیانیست‌ها در تفسیر موسیقی

دبورا رمبو سین

ترجمه‌ی

اشکان غضنفریان

ویراستار

لیلا رسولی

نقاشی روی جلد	فرانتیشک کویکا، ۱۹۰۵، رنگ‌روغن روی بوم
ویراستار فنی	ربکا آشوقیان
صفحه‌آرایی	نگین ارژنگ
چاپ اول	۱۴۰۱
تعداد	۵۰۰
لیتوگرافی	باران
چاپ و صحافی	محمد

© حق چاپ محفوظ است.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۷۷۲-۸۷-۶ ISBN: 978-964-8772-87-6

فهرست

۱۵	..... دیباچه
	فصل اول
۱۷	..... نت‌نوشت
	فصل دوم
۲۱	..... شروع کار
۲۱	..... ۱.۲. کاراکتر
۲۲	..... ۲.۲. تأثیرات عوامل غیرموسیقایی
۲۳	..... ۳.۲. تنظیم متر
۲۷	..... ۴.۲. چک‌لیست فصل دوم
	فصل سوم
۲۹	..... پایان
۲۹	..... ۱.۳. ریتارداندو
۳۰	..... ۲.۳. پایان‌های ساختاری
۳۳	..... ۳.۳. تکنیک آهسته-تند-آهسته
۳۷	..... ۴.۳. مسأله‌ی سکوت‌ها
۳۹	..... ۵.۳. بی‌نظمی ناشی از ریتم مختلط
۴۰	..... ۶.۳. عدم نیاز به ریتارداندو
۴۴	..... ۷.۳. چک‌لیست فصل سوم
	فصل چهارم
۴۵	..... دسته‌بندی و شاهین‌ها

۴۵	.....	۱.۴	دسته بندی
۴۷	.....	۲.۴	کوتاه به بلند
۴۸	.....	۳.۴	شاهین ها
۵۰	.....	۴.۴	چهار نت یک تریوله
۵۲	.....	۵.۴	چکلیست فصل چهارم

فصل پنجم

۵۳	.....		نظم صدا در گستره ای کامل (از پایین به بالا)
۵۳	.....	۱.۵	وضوح و قانون سه
۵۵	.....	۲.۵	آیا واقعاً همه ی این نت ها اهمیت یکسانی دارند؟
۵۸	.....	۳.۵	دسته های دوپل
۶۰	.....	۴.۵	باس آلبرتی
۶۲	.....	۵.۵	نکاتی درباره ی اکتاوها
۶۳	.....	۶.۵	پلی ریتم و طبقه بندی عمودی
۶۵	.....	۷.۵	نت های پدال
۶۸	.....	۸.۵	چکلیست فصل پنجم

فصل ششم

۶۹	.....		باس های نامنظم
۶۹	.....	۱.۶	ملدی های باس نامشخص
۷۲	.....	۲.۶	ملدی های باس چالش برانگیز
۷۴	.....	۳.۶	نت های متعدد
۷۶	.....	۴.۶	انتخاب ها
۷۸	.....	۵.۶	چکلیست فصل ششم

فصل هفتم

۷۹	.....		تزئینات
۷۹	.....	۱.۷	درک نشانه هایی با اندازه ی کوچک
۷۹	.....	۲.۷	تزئینات: وضعیتی بغرنج
۸۰	.....	۳.۷	یک نت کوچک
۸۲	.....	۴.۷	پشاهای کوتاه و تریل ها
۸۳	.....	۵.۷	پشاهای کوتاه و تزئینات با ریتم های انعطاف پذیر
۸۳	.....	۶.۷	پشاهای کوتاه پرش دار

۸۵	۷.۷. قلاب (گروپتو) .....
۸۵	۸.۷. مقایسه‌ی تریل با قلاب .....
۸۸	۹.۷. سیر کلی یک تریل .....
۹۰	۱۰.۷. چک‌لیست فصل هفتم .....

فصل هشتم

۹۱	رویاتو .....
۹۱	۱.۸. سرقت به عنوان هنر .....
۹۱	۲.۸. رویاتو: حقیقت و خیال .....
۹۲	۳.۸. اصول کلی .....
۹۲	۴.۸. رویاتو در میان فرازاها .....
۹۵	۵.۸. فرازهای ادغام شده .....
۹۷	۶.۸. ملاحظات ریتمیک .....
۹۸	۷.۸. تأکیدات آگوگیک .....
۱۰۱	۸.۸. تأکیدات دینامیک .....
۱۰۲	۹.۸. کادانس فریننده و تأکیدات آگوگیک .....
۱۰۲	۱۰.۸. گرانش، زمان تعلیق و پرتاب .....
۱۰۵	۱۰.۸. ترن هوایی؟ .....
۱۰۸	۱۱.۸. چک‌لیست فصل هشتم .....

فصل نهم

۱۰۹	فرازهایی با طراحی مجدد ساختار .....
۱۰۹	۱.۹. معنا در هر نت ملدیک .....
۱۱۳	۲.۹. نیم‌جمله‌های ملیسماتیک .....
۱۱۵	۳.۹. آرتیکولاسیون و نیم‌جمله‌ها .....
۱۱۶	۴.۹. نیم‌جمله‌ها و الگوها .....
۱۱۷	۵.۹. کنترل دینامیک و نیم‌جمله‌ها .....
۱۲۰	۶.۹. چک‌لیست فصل نهم .....

فصل دهم

۱۲۱	گذارها .....
۱۲۱	۱.۱۰. گذر از موقعیتی به موقعیت دیگر .....
۱۲۱	۲.۱۰. مسیر طولانی خانه .....
۱۲۵	۳.۱۰. کوتاه .....

۱۲۶	۴.۱۰. پیوندهای موتویک .....
۱۲۷	۵.۱۰. سه نت پایانی .....
۱۳۰	۶.۱۰. چکلیست فصل دهم .....

فصل یازدهم

۱۳۱	«استکاتو به مفهوم کوتاه» و دیگر نظریات متفاوت .....
۱۳۱	۱.۱۱. آرتیکولاسیون .....
۱۳۲	۲.۱۱. استکاتو .....
۱۳۳	۳.۱۱. پورتاتو .....
۱۳۴	۴.۱۱. تنوتو .....
۱۳۵	۵.۱۱. لگاتو .....
۱۳۶	۶.۱۱. سکوت‌ها .....
۱۳۷	۷.۱۱. تأکیدات دینامیکی .....
۱۳۷	۸.۱۱. دینامیک .....
۱۳۹	۹.۱۱. چکلیست فصل یازدهم .....

فصل دوازدهم

۱۴۱	پدال‌گیری .....
۱۴۱	۱.۱۲. پدال دمپر .....
۱۴۲	۲.۱۲. پدال سنکوپ‌دار .....
۱۴۲	۳.۱۲. کچ پدال (پدال با نوعی چرخه‌ی منظم) .....
۱۴۴	۴.۱۲. اکسنت پدال .....
۱۴۵	۵.۱۲. پدال کشیده .....
۱۴۸	۶.۱۲. استفاده‌ی نامحسوس از پدال دمپر .....
۱۵۰	۷.۱۲. پدال تک‌سیم .....
۱۵۱	۸.۱۲. پدال سوستنوتو .....
۱۵۳	۹.۱۲. چکلیست فصل دوازدهم .....

۱۵۴	کلام آخر .....
۱۵۵	واژه‌نامه‌ی تشریحی .....
۱۵۸	رقص‌های متداول دارای سبک یا فرم‌های مرتبط با رقص .....
۱۵۹	دیگر فرم‌های رقص دارای سبک .....
۱۶۰	منابع مطالعاتی بیشتر .....

نت نوشت^۱

هیچ چیز کامل نیست!

بحث درباره‌ی تفسیر موسیقایی باید با نخستین منبعی که پیاپیست‌ها اطلاعات موسیقی را از آن دریافت می‌کنند شروع شود، یعنی نت‌نوشت. مشکلی که در مواجهه با نت‌نوشت‌ها روی می‌دهد این است که تقریباً هیچ چیز در آنها به صورت صد درصدی قابل اعتماد نیست. نت‌نوشت‌ها با توجه به ویرایش‌های مختلف دارای تفاوت‌هایی هستند، مثل خط‌های اتصال، نشانه‌های دینامیک و آرتیکولاسیون. افزون بر این عدم قطعیت، آهنگسازان در گرفتاری‌های فشرده‌سازی یک شکل هنری شنیداری در درون نمایش بصری بسیار ساختاریافته محدود می‌شوند. این موضوع بسیار ناامیدکننده است و مطمئناً میزان اطلاعات لازمی را که می‌تواند برای برقراری ارتباط موجود باشد محدود می‌کند. همچنین بر موارد مذکور، گوناگونی سنت‌ها، تفاسیر و دانش‌های عملی اجرا را نیز بیفزایید. در چنین شرایطی جای تعجب نیست که مدرسان، هنرجویان و نوازندگان در جزئیات گرفتار شوند و تصویر کلی را از دست دهند؛ فراموش نکنید که هدف نهایی شما می‌بایست ایجاد صدایی متعالی و برقراری ارتباط با شنوندگان باشد.

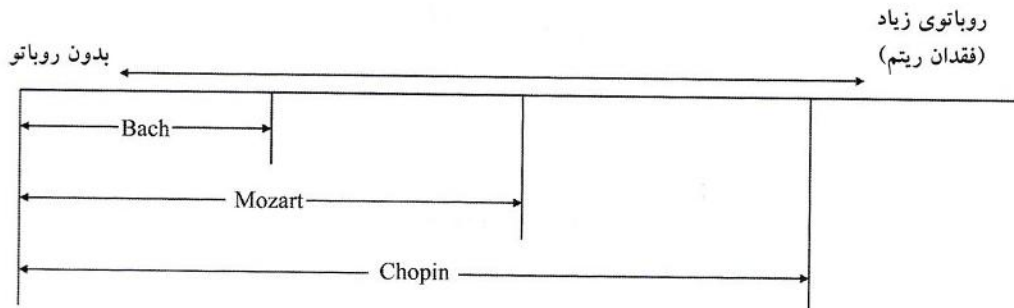
پس چگونه یک شخص می‌تواند از طریق ایجاد هماهنگی میان نت‌ها، به تفسیری کارآمد، پویا و زنده دست یابد؟ در واقع، تفسیر در سرتاسر موسیقی تونال زیاد دگرگون نمی‌شود. نوازندگان بر V^7 (دومینانت سپت) تکیه کرده و در I (تونیک) به پایداری می‌رسند. هر قطعه‌ای از کرشندوها، تأکیدات آگوییک، آرتیکولاسیون‌ها و روباتو بهره می‌برد. طیف وسیعی از موارد قابل قبول، به دوره و مقصود آهنگساز وابسته است، اما اساساً چگونگی استفاده از ایده‌های تفسیر در اکثر قطعات بدون تغییر باقی می‌ماند.

برای مثال، در آثار باخ، طیف یا محدوده‌ی دینامیک، تمپو و روباتو در مقایسه با آهنگسازان دوره‌ی رمانتیک بسیار محدود است. هر چند که این عناصر در حال بررسی دارای عملکرد یکسانی هستند. برای مثال، ایجاد روباتو در موقعیت‌هایی که تنش^۲ ریتمیک می‌تواند در آنها مورد استفاده قرارگیرد، در آثار باخ،

1 Score (E), partition (F), partitura (I), partitur (G)

۲ Tension: تنش در موسیقی با هدف نیل به آرامش و یا آزادی در ذهن شنونده پیش‌بینی می‌شود. برای مثال، تنش ممکن است از طریق تکرار، افزایش سطح دینامیکی، حرکت تدریجی به سطح زیر و بمی بالاتر یا پایین‌تر و اتخاذ اندکی سنکوپ میان دیسونانس و کنسونانس ایجاد شود. / م

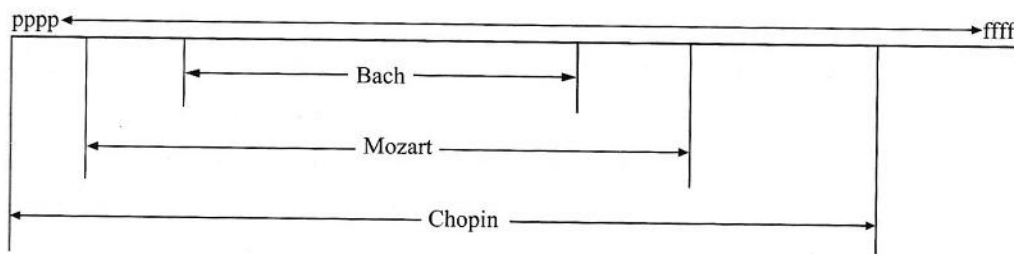
موتزارت و شوپن مشابه است؛ اما پارامترهایی که سلیقه‌ی خوب موسیقایی را تعریف می‌کنند (و متعاقباً تعیین می‌کنند چه کاری به لحاظ موسیقایی تأثیرگذار است) به صورت قابل توجهی بسته به هر آهنگسازی متغیرند. تصویر ۱-۱ این مفهوم را نمایش می‌دهد.

تصویر ۱-۱: نمودار گستره‌ی تغییرات روباتو.

در اجرای آثار این سه آهنگساز می‌بایست از روباتو بهره برد، اما باید توجه داشت که مقادیر آزادی ریتم آنها مشابه هم نیست. مقدار انعطافِ تمپو^۳ در باخ کم است، در حالی که این مقدار در شوپن می‌تواند تا نزدیک لبه‌ی سقوط ریتم پیش برود. در عمل، در صورتی که گستره‌ی تغییرات روباتو برای هریک از آهنگسازان نادیده گرفته شود روباتو می‌تواند در آثار هر سه‌ی آنها مشابه باشد.

طیف دینامیکی این آهنگسازان نیز ممکن است مانند تصویر ۱-۲ نمایش داده شود. به هر جنبه‌ای از موسیقی می‌توان با همین روش سیال اندیشید. با در نظر داشتن این موضوع و اندکی دوری جستن از جزئیات دقیق سنت عملی اجرا، استفاده از طیف‌ها برای ایجاد تفکری وسیع و جامع از نظر تفسیر می‌تواند بسیار ارزشمند باشد.

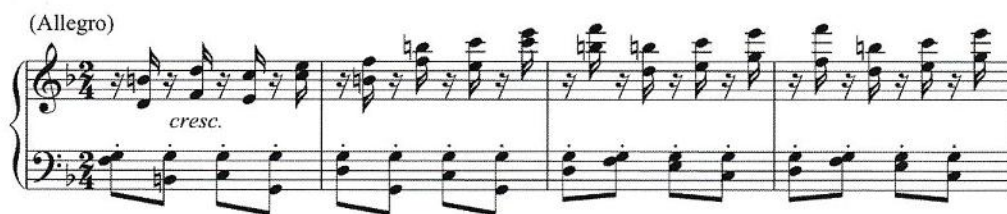

تصویر ۱-۲: نمودار گستره‌ی تغییرات دینامیکی.

نت‌نویسی موسیقی که از قرن‌ها سنت و شیوه‌های قابل قبول سرچشمه می‌گیرد شایان توجه است، اما نمی‌تواند کل داستان را بیان کند. جان کلام اینکه، نوازندگان و مدرسان باید برای حصول اطمینان از حقیقت نهان هر نثی در یک قطعه، پیوسته سوال کنند که چرا یک آهنگساز در آن لحظه خاص تصمیم می‌گیرد که اثر را به این شیوه بنویسد.

در مثال به ظاهر ساده‌ی زیر (تصویر ۱-۳) طوفانی از پرسش‌ها به ذهن خطور می‌کند. چرا بتهوون از این شیوه‌ی نت‌نویسی استفاده کرده است؟ آیا او می‌خواهد بگوید نت‌های دست چپ به نسبت آنچه که توسط دست راست اجرا می‌شوند، طولانی‌تر باشند؟ آیا این شیوه‌ی نت‌نویسی ساده‌تر از شیوه‌های دیگر بوده است؟ آیا دست‌ها می‌بایست در یک سطح باشند؟ نت‌های دست چپ چقدر باید کوتاه باشند؟ چرا در بیشتر ویرایش‌ها، برای دست چپ استکاتو نوشته شده است، در حالی که در هیچ نسخه‌ای از دست‌نوشته‌های بتهوون این نشانه‌ها وجود ندارند؟ آیا با توجه به اینکه استکاتوها در دست‌نوشته‌ی خودش برای پاساژ موازی در ریکاپیتولاسیون نوشته شده است، باید تفاوتی در تفسیر ایجاد کرد یا اینکه بتهوون صرفاً در تهیه‌ی نت خود بی‌دقت بوده است؟ اگر برای نشانه‌ی استکاتو به جای نقطه‌ها^۴ از گوه‌ها^۵ استفاده می‌کرد، آیا می‌توانست تفاوتی ایجاد کند؟ آیا اجرای استکاتوهای کوتاه در مقایسه با استکاتوهای متصل^۶ بهتر صدا نمی‌دهد؟ در هنگام نوشتن این قطعه از چه نوع پیانویی استفاده کرده است؟

تصویر ۱-۳: mm. 47-50, Sonata in F Major, op. 10, no. 2, I. Allegro, Beethoven

البته ممکن است همگی در بسیاری از این پرسش‌ها به پاسخ‌های مختلفی برسیم. خدا را شکر! این گوناگونی به هریک از ما این امکان را می‌دهد که بتوانیم جایگاهی را در دنیای موسیقی کسب کنیم، بدون اینکه مانند یک قالب شیرینی به شکل یک پیانیست، همگی صدایی شبیه به یکدیگر ایجاد کنیم. اگر بتوانیم به نتایج مختلفی دست پیدا کنیم، در این صورت چه چیزی ما را هدایت کرده است؟ البته، انجام تحقیقاتی جامع و بهره‌مندی از ذوقی خوب می‌تواند آغازگر مناسبی باشد. ایجاد مجموعه‌ای از شیوه‌های متقاعدکننده برای اجرای هر فراز، آکورد یا ملودی دارای اهمیت بسیاری است. همانطور که ایده‌ها را ایجاد می‌کنیم و امکانات قابل اعتمادی را به کار می‌بندیم می‌توانیم از این مهارت‌ها به شیوه‌ای مطلوب بهره‌مند شویم.

یکی از استادان من می‌گفت بدترین کاری که یک هنرمند می‌تواند روی صحنه انجام دهد، این است که خسته کننده باشد. در بررسی این قبیل پرسش‌ها وجود ارتباط دائمی این نکات با عادات تمرینی روزمره‌ی ما بسیار اهمیت دارد. به سادگی و بدون تفکر انتقادی یا حس کنجکاوی اجازه می‌دهید موسیقی جریان یابد؛ این کار خسته‌کننده است و هر پیانیستی که عملکردی به این شکل دارد احتمالاً به شدت بی‌حوصله است. مطالعه‌ی نُت‌نوشت صرفاً روشی برای تعیین مناسب‌ترین بیان از یک قطعه، آهنگساز و سبک است. این شیوه، تمرینی برای تقویت توانایی نوازنده در انتخاب خود جوش گزینه‌های موزیکال‌یته‌ی متقاعدکننده در طی اجرا است. این یک پروسه‌ی مؤثر و هیجان‌انگیز است که در نهایت منجر به برقراری ارتباط قوی بین نوازنده و مقاصد آهنگساز می‌شود. هر نُتی از هر قطعه‌ای باید با این پرسش‌ها در ارتباط باشد. چرا این نُت اکنون و در اینجا واقع شده است؟ چگونه با سایر نُت‌های موجود در اطرافش ارتباط برقرار می‌کند؟

4 dots

5 wedges

6 (non-legato) sticky staccato, (portato)

فکر می‌کنم این تالیف دیورا رمبو سین ارزشمندترین کتابی است که یک نوازنده، مدرس و دوستدار موسیقی می‌تواند به کتابخانه‌اش بیافزاید. معتقدم وجود این کتاب برای هر قفسه‌ی موسیقی ضروری است.

مناخم پرسلر

استاد تمام موسیقی در دانشگاه ایندیانا، پیانیست گروه بوزار تریو (beaux arts trio)، و سولیست

دیورا رساله‌ای موجز، شگفت‌انگیز و جامع پیرامون دغدغه‌ها و سردرگمی‌های یک پیانیست در حوزه‌ی تفسیر نوشته است. او با دقت، بینش و بیان منحصر به فرد خود، مسائل پیچیده را با روشی بسیار قابل درک بررسی کرده و از این طریق منبعی عالی برای نوازندگان، مدرسان و هنرجویان به وجود آورده است.

تیموتی شفر

استاد پیانو در دانشگاه ایالتی پنسیلوانیا

اجرائی فراتر از نت‌ها، راهنمای پیانیست‌ها در تفسیر موسیقی است. در این نوشتار مؤلف کوشیده است تا مفاهیم پیچیده‌ی مرتبط با تفسیر موسیقایی در آثار نوشته‌شده برای پیانوی تونال اروپایی را رمزگشایی کند، این کار از طریق خلاصه‌کردن و تفکیک این مفاهیم به چندین اصل بنیادین در قالب یک سبک نوشتاری سهل‌آموز صورت گرفته است. در اینجا اصول تفسیری متنوعی توسط دیورا رمبو سین، مؤلف و مدرس مجرب پیانو مورد بررسی قرار گرفته است که از جمله آنها می‌توان به تشریح صریح وی درباره‌ی نحوه‌ی نواختن تزئینات و روباتوهای تاثیرگذار اشاره کرد. در مجموع، این کتاب به پیانیست‌ها کمک می‌کند تا با شیوه‌هایی غیرانتزاعی و ملموس، چگونگی استفاده از مفاهیم تفسیری در نوازندگی خود را درک کنند و همچنین به معلمان روش‌هایی کاربردی ارائه می‌دهد تا بتوانند هنر تفسیر را به هنرجویان خود بیاموزند. بیش از دو‌یست نمونه‌ی برگزیده در اختیار خوانندگان این کتاب قرار گرفته و بالغ بر یکصد نمونه‌ی صوتی از همین مثال‌ها در وبسایت همراه (www.oup.com/us/playingbeyondthenotes) در دسترس هستند. اجرائی فراتر از نت‌ها، مطالعه‌ای ضروری برای همه پیانیست‌ها، مدرسان پیانو و دانشجویان پداگوژی پیانو و هنرجویان خودآموز است.

دیورا رمبو سین به مدت دو دهه در کالج‌ها و دانشگاه‌های مختلف تدریس نموده و کنسرت‌های کلاسیک متعددی را در چهار قاره جهان اجرا کرده است. او به مدت پنج سال در آلمان اقامت داشت و در آنجا برای آثار موسیقایی حرفه‌ای کیبورد می‌نواخت و مربی خوانندگان اپرا و نوازندگان ساز در حوزه‌ی تفسیر موسیقی بود. سین در حال حاضر در ایالت واشنگتن زندگی می‌کند و بعنوان معلم خصوصی، مدرس و نوازنده فعالیت دارد.

مؤسسه‌ی فرهنگی-هنری ماهور
Mahoor Institute of Culture and Arts
www.mahoor.com info@mahoor.com

9 789648 772876

قیمت: ۱۲۰۰۰۰ تومان

بتهوون
مرکز موسیقی بتهوون شیراز

